

سازمان مدارك فرهنگي انقلاب اسلامي ايران

حفظ و نگهداری آثار فرهنگی و اسناد و مدارك تاریخی انقلاب اسلامی ایران ضرورتی بود که از ابتدای پیروزی انقلاب احساس می شد. چرا که احیاء فرهنگ و ارزشهای اسلامی نیاز به يك دگرگونی ژرف فرهنگی و اجتماعی داشت. باشد که از این آثار و اسناد سودی بسیار عاید گردد.

در پاسخ به این نیاز مبرم، سازمان مدارك فرهنگي انقلاب اسلامی در سال ۱۳۶۱ تأسیس شد تا ضمن گردآوری و حفظ مدارك و اسناد فرهنگی انقلاب، زمینه بهره گیری از آن را برای پژوهشگران در ریشه های فرهنگی انقلاب اسلامی ایران فراهم آورد. از این رو، حفظ و احیاء و ارائه مدارك و اطلاعات فرهنگی انقلاب اسلامی ایران و فراهم آوردن امکانات لازم برای پژوهش، مطالعه و بهره برداری از این منابع، وظیفه اصلی این سازمان است که با تلاش بسیار سعی شده که با استفاده از تازه ترین تکنیکهای گردآوری، حفظ و اطلاع رسانی انجام یابد.

با نگاهی گذرا به سه بخش عمده موجود در سازمان، با چگونگی فعالیتهای آن برای دستیابی به اهدافی که اشاره شد، آشنا می شویم.

۱- بخش ارتباطات، مبادلات و خدمات فرهنگی

این بخش از سه گروه تشکیل یافته است:

الف: گروه مشاوران و خدمات فرهنگی که برقراری ارتباط فکری و مشاوره و ارائه خدمات فرهنگی به متقاضیان داخلی و خارجی به عهده آنان است. کتابخانه و آرشیوهای مختلف سازمان، این گروه را در ارائه خدمات یاری می کنند.

ب: گروه شناسایی، جمع آوری و مبادله آثار مکتوب، سمعی و بصری انقلاب اسلامی و تحولات ناشی از آن در داخل و خارج از کشور. وظیفه این گروه است که در این راستا به گردآوری کتب، نشریات، نوارهای سخنرانی و مصاحبه، عکس و اسلاید، پوستر، جزوه، اعلامیه و تمبرهای یادبود می پردازد. همچنین شناسایی و ایجاد ارتباط با مراکز مشابه فرهنگی و پژوهشی که در داخل و خارج از کشور در زمینه انقلاب اسلامی فعالیت دارند، به عهده این گروه است.

ج: گروه ارتباطات فرهنگی که استمرار بخشیدن به ارتباط با مراکز فرهنگی و پژوهشی و انتشاراتی داخل و خارج از کشور به منظور مبادله اطلاعات در جهت غنی کردن مخازن کتابخانه و آرشیوهای سازمان و همچنین شناساندن سازمان در سطح جهانی به عهده این گروه است. برگزاری نمایشگاه، سمینار و کنفرانس در داخل و خارج از کشور، قدمهای مثبتی است که در این راه برداشته شده است.

۲- بخش پژوهش، سند آرای و انتشارات

پژوهشهای فرهنگی با کیفیت ویژه و تنوع و دلپذیری، سازمان را به يك محیط علمی و آموزشی تبدیل کرده است؛ به گونه‌ای که بخش اساسی فعالیتهای سازمان را به خود اختصاص داده است. این بخش نیز از گروههای مختلف به سرپرستی مدیریتهای ذیل تشکیل یافته است.

الف: مدیریت پژوهشهای فرهنگی. وظایف این مدیریت که از سال ۶۸ فعالیت خود را آغاز کرده، عبارت است از: پژوهش در مسائل و مبانی فرهنگی انقلاب اسلامی؛ پژوهش درباره شخصیت و آثار فرهنگی رهبر فقید انقلاب اسلامی؛ گردآوری و ذخیره سازی نتایج تحقیقات؛ ترجمه منابع مفید برای شناساندن انقلاب اسلامی به جهانیان؛

ب: مدیریت نمایه سازی. به منظور بازبایی سریع و بهره‌برداری کامل از اسناد و مدارك مکتوب و صوتی و تصویری، این اسناد و مدارك نمایه سازی می‌شود و با این کار طبقه بندی، آرشیو و ارائه خدمات به متقاضیان، بهتر و سریعتر انجام می‌پذیرد. از جمله طرحهای نمایه سازی که در این بخش به عنوان نمونه انجام شده است، نمایه سازی احادیث و روایات ائمه معصومین - علیهم السلام - است که تا کنون ده جلد از کتاب بحارالانوار نمایه سازی شده و اطلاعات آن به کامپیوتر داده شده است. فعالیتهای این بخش عبارت است از: نمایه سازی مقالات نشریات ادواری؛ نمایه سازی جزوات و مدارك فرهنگی مربوط به انقلاب اسلامی؛ آماده سازی و نمایه سازی و ذخیره عکسهای لازم؛ تهیه فهرست راهنما. **مجموعه فهرست مقالات فارسی در مطبوعات جمهوری اسلامی ایران،** بخشی از حاصل نمایه سازی نشریات ادواری است.

ج: مدیریت فهرست نویسی (کاتالوگینگ). با فهرست نویسی، شناسایی کتاب و محتوای آن به راحتی امکان پذیر می‌شود. در بخش فهرست نویسی، کتابها براساس استانداردهای بین المللی فهرست نویسی، توصیفی و

تحلیلی می‌شود و مطابق نظام رده بندی کنگره (L. C.) شماره گذاری و رده بندی می‌شود.

د: مدیریت تدوین اصطلاحنامه فرهنگی. چندین سال است که در دنیا تدوین اصطلاحنامه های مختلف به منظور استاندارد کردن اصطلاحات مورد استفاده کارشناسان رشته های علمی گوناگون شروع شده است. از سال ۱۳۶۱ برای اولین بار طرح تهیه آن در ایران توسط سازمان مدارك فرهنگی انقلاب اسلامی پی گیری شد. ضمناً بررسی کلیدواژه های مورد استفاده در نمایه سازی و کنترل ترجمه آنها و زمینه کاربردی صحیح آن با استفاده از اصطلاحنامه و واژه نامه های موضوعی جزء دستور کار است.

ه: انتشارات. انتشار و ارائه اسناد و مدارك فرهنگی انقلاب برای مؤسسات و افراد پژوهشی از اهداف بزرگ سازمان است. در این راستا با بهره گیری از اسناد و مدارك گردآوری شده تاکنون کتابها و جزوه های متعددی انتشار یافته است. در میان انتشارات سازمان مجموعه گرانقدر صحیفه نور جایگاه ویژه ای دارد. این مجموعه که به صورت گروهی گردآوری و تنظیم شده است، دربر گیرنده پیامها، احکام و رهنمودهای حضرت امام خمینی - قدس سره الشریف - است که بدون کم و کاست و تغییر در بافت کلام حضرت امام - ره - تدوین و منتشر شده است. این مجموعه جدا از ارائه تاریخ پرفراز و نشیب انقلاب، منشور انقلاب نیز هست که مجموع آن را ۲۲ جلد تشکیل می‌دهد. فهرست انتشارات سازمان به شرح زیر است.

- ۱- صحیفه نور ۲۲ جلد
- ۲- پیام (مجموعه پیامهای حضرت آیت الله خامنه‌ای مقام معظم رهبری) ۱ جلد
- ۳- فرزند ملت در آینه انقلاب اسلامی (مجموعه سخنرانیهای شهید رجائی) ۲ جلد
- ۴- جنگ تحمیلی ۱ جلد

فهرست مقالات فارسی

در مطبوعات جمهوری اسلامی ایران

دوره چهارم - شماره سوم
پاییزه ۱۳۱۴

صحیفه نور

روزنامه
جمهوری اسلامی ایران
تهران

مدیریت یکم

فهرست مقالات جنگ تحمیلی

در مطبوعات جمهوری اسلامی ایران

۱۳- راهنمای تدوین کتابشناسی	۱۲	۱۲- مصاحبه ها (مجموعه مصاحبه های حضرت آیت الله خامنه ای مقام معظم رهبری در زمان ریاست جمهوری سالهای ۶۰ تا ۶۵)	۵
۱۴- مکاتبات شهید رجائی با بنی صدر	۱۴	۱۱- فهرست مقالات فارسی در مطبوعات جمهوری اسلامی ایران سالهای ۶۱ تا ۶۵	۱۱
۱۵- آیین نگارش	۱۵	۱۰- مجموعه اطلاعیه های سومین شهید محراب آیت الله صدوقی از قبل از انقلاب اسلامی تا زمان شهادت	۱۰
۱۶- نگاهی به زندگانی رهبر همیشه جاودان	۱۶	۹- غروب آفتاب در محراب جمعه (مجموعه خطبه های نماز جمعه تهران به ترتیب تاریخ)	۹
۱۷- فهرست مقالات جنگ تحمیلی در مطبوعات جمهوری اسلامی ایران	۱۷	۸- فروغ اندیشه (مجموعه سخنرانیها، مصاحبه ها و برنامه دولت شهید دکتر باهنر)	۸
۱۸- فهرست روزنامه های موجود در کتابخانه سازمان مدارك فرهنگی انقلاب اسلامی	۱۸	۷- در مکتب جمعه (مجموعه خطبه های سازمان مدارك فرهنگی انقلاب اسلامی)	۷
۳- بخش تمرکز و تجهیز مدارك ارائه خدمات فنی و همچنین تغذیه دیگر بخشهای سازمان از جمله وظایف این بخش است. کتابخانه و آرشیوهای سازمان این بخش را در ارائه خدمات یاری می کند. در يك نگاه گذرا به این بخش با واحدهای متفاوت برخورد می کنیم.	۳	۶- فهرست نشریات موجود در کتابخانه	۶
الف: کتابخانه. مجموعه ای بیش از صد هزار جلد کتاب و نشریات ادواری، کتابخانه سازمان را تشکیل می دهد. از این تعداد حدود هزار جلد نسخه خطی و هزار جلد کتاب چاپ سنگی است. کتابخانه دارای چهار مخزن کتابهای	۳	۵- نماز جمعه اشدی (مجموعه خطبه های نماز جمعه اشدی اصفهانی)	۵
	۳	۴- نماز جمعه تهران به ترتیب تاریخ (مجموعه سخنرانیها، مصاحبه ها و برنامه دولت شهید دکتر باهنر)	۴
	۳	۳- غروب آفتاب در محراب جمعه (مجموعه خطبه های نماز جمعه شهید اشرفی اصفهانی)	۳
	۳	۲- مجموعه اطلاعیه های سومین شهید محراب آیت الله صدوقی از قبل از انقلاب اسلامی تا زمان شهادت	۲
	۳	۱- فهرست مقالات فارسی در مطبوعات جمهوری اسلامی ایران سالهای ۶۱ تا ۶۵	۱
	۳	۱- مصاحبه های حجت السلام و المسلمین هاشمی رفسنجانی در سال ۶۲	۱

فارسی، عربی، لاتین و نشریات ادواری است. بخش عظیمی از این مجموعه با روش کنگره (L.C.) فهرست نویسی شده است. کتابخانه ضمن ارائه خدمات به بخشهای دیگر سازمان، به تعداد زیادی مراجعه کننده بیرونی از جمله دانشجویان و هیأت علمی دانشگاهها نیز ارائه خدمت می کند.

ب: آرشیو. از بخشهای فعال و دیدنی سازمان مدارك فرهنگی انقلاب اسلامی، آرشیوهای متعدد آن است. در این آرشیوها مدارك و اسناد فرهنگی بسیار جالب و تاریخی و در بسیاری مواردی منحصر به فرد نگهداری می شود. آرشیوهای سازمان عبارت است از:

۱- آرشیو عکس و اسلاید. در اینجا ضمن آماده سازی اولیه و رده بندی عکس و اسلایدهای لازم از آنها نگهداری می شود که حاصل آن تا کنون گردآوری حدود ۱۵۰.۰۰۰ مدرك و سند فرهنگی مربوط به انقلاب اسلامی است. این مدارك اعم از عکس، اسلاید، پوستر، نگاتیو، کنتراکت و تمپر است. مدارك گردآوری شده نخست تفکیک و دسته بندی می شود. آنگاه در قسمت نمایه سازی از تمام آنها کنتراکت و میکروفیلم گرفته و آرشیو می شود.

۲- آرشیو صوت. در این آرشیو حدود ۲۵۰۰۰ نوار کاست و ریل نگهداری می شود که تعداد زیادی از آن نمایه سازی شده است. نوارهای موجود عبارت است از سخنرانی و پیامهای حضرت امام خمینی - قدس سره الشریف، خطبه های نماز جمعه تهران، خطبه های نماز جمعه قم، دروس حوزه علمیه، درسهای از قرآن، سخنرانیها و جلسات مجلس شورای اسلامی، سیمای فرزندانگان، بررسی رادیوهای بیگانه، تفسیر موضوعی قرآن و... واحد صدابرداری سازمان موظف است که از سخنرانیهای مقامات طراز اول جمهوری اسلامی و همچنین برنامه ها و مراسم مهم و جلسات مجلس شورای اسلامی و... نوار تهیه کرده و جهت حفظ و نگهداری به این آرشیو تحویل دهد.

۳- آرشیو مدارك گتسی. حدود ۱۵۰.۰۰۰ عنوان مدارك مکتوب (غیر از کتاب) در این آرشیو نگهداری می شود.

۴- آرشیو سیاسی. در این آرشیو، کتابها، نشریات، جزوه ها و اعلامیه های گروههای مختلف سیاسی نگهداری می شود و برای کتب سیاسی فهرست تهیه می گردد.

۵- آرشیو حج خونین. پس از جنایات آل سعود و کشتار حجاج بیت الله الحرام که در مکه صورت گرفت، آرشیوی از مدارك این فاجعه در سازمان مدارك فرهنگی انقلاب اسلامی تشکیل شد و تا کنون مدارك زیاد و گاه منحصر به فردی در این زمینه گردآوری شده است.

۶- آرشیو نگارش. این آرشیو مجموعه ای است شامل ۲۲.۰۰۰ پرونده از سابقه کتابهایی که از سال ۱۳۱۶ تا ۱۳۵۷ برای بررسی و اجازه چاپ به اداره نگارش وزارت فرهنگ و هنر سابق تحویل داده شده است. این مجموعه سیر تطور سانسور کتاب را در دوران طاغوت به خوبی نشان می دهد.

ج: واحد کامپیوتر و میکروفیلم. برای افزایش سرعت و اعمال دقت بیشتر در ارائه خدمات فرهنگی و اطلاع رسانی، سازمان از سیستم و تجهیزات کامپیوتری استفاده کرده است. در نخستین گام، کامپیوتر در تدوین فهرست مقالات فارسی به کار گرفته شد و معلوم شد که در ذخیره سازی و بازیابی اطلاعات و همچنین افزایش سرعت و دقت مفید است و می تواند در ارائه خدمات اطلاع رسانی زمینه استفاده از امکانات مخابراتی را نیز فراهم آورد.

سازمان طرح بهره گیری از کامپیوتر را در آرشیوها و کتابخانه و ایجاد شبکه اطلاع رسانی به منظور مبادله اطلاعات با دیگر مراکز پژوهشی، در نظر دارد. مجموعه مرکز میکروفیلم سازمان از مراکز مجهز این گونه خدمات در سطح کشور است که علاوه بر ارائه خدمات به دیگر بخشهای سازمان، به مؤسسات پژوهشی دیگر نیز ارائه خدمت می کند.